

Република Србија
Регулаторна агенција за електронске
комуникације и поштанске услуге
Београд

БРОЈ: 1-03-34900-10/17-3

ДАТУМ: 16-06-2017

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**
Број: 1/0-09-404/2017-2
Датум: 14.06.2017. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
РЕГУЛАТОРНА АГЕНЦИЈА ЗА
ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ
др Владица Тинтор, директор
Ул. Палмотићева бр. 2
11000 Београд

ПРЕДМЕТ: Мишљење Комисије за заштиту конкуренције по захтеву Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге број 1-03-34900-10/17 од 19.05.2017. године

Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), дана 22.05.2017. године, примила је допис Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) у којем се наводи да је Агенција, дана 17.05.2017. године објавила на интернет страници позив стручној и широј јавности да у оквиру јавних консултација доставе мишљење у вези са Извештајем о анализи veleпродајног тржишта широкопојасног приступа - Тржиште 5 (у даљем тексту: Извештај о анализи Тржишта 5).

Поступак анализе Тржишта 5 спроведен је у циљу континуираног праћења стања на тржишту ради уочавања промена у односу на претходно извршену анализу предметног релевантног тржишта.

Позивајући се на одредбе члана 60. став 2. Закона о електронским комуникацијама, као и на одредбе члана 3. Протокола о сарадњи закљученог између Агенције и Комисије, изнета је молба да Комисија, до истека рока за достављање мишљења у оквиру поступка јавних консултација достави мишљење о томе да ли је Извештај о анализи тржишта 5 у складу са прописима који регулишу заштиту конкуренције.

Након увида у предметну анализу, а на основу члана 21. став 1. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13-у даљем тексту: Закон), Савет Комисије на 113. седници од 14.06.2017. године доноси следеће

МИШЉЕЊЕ

Пре изношења самог мишљења, Комисија констатује да је достављени Извештај свеобухватнији и садржајнији у свим сегментима у односу на претходна два Извештаја о анализи предметног тржишта.

Комисија ће се у мишљењу осврнути само на поједине делове Извештаја, посебно разматрајући другачије налазе и закључке у односу на налазе и закључке из Извештаја из претходног периода. У вези са наведеним, Комисија даје генералну напомену да би, имајући у виду чињеницу да је тржиште електронских комуникација динамично тржиште, Извештаји (независно о ком тржишту које подлеже претходној регулацији је реч), требало да садрже и компаративну анализу у односу на претходно сачињене Извештаје и изведене закључке.

Конкретно, поређењем налаза изнетих у претходном Извештају из октобра 2012. године и налаза у Извештају који се тренутно налази у поступку јавне расправе, може се закључити следеће:

G. Mataruga
V. Tintor
16.6.2017

- оба извештаја садрже анализу тржишта малопродаје услуге широкопојасног приступа интернету, и то не због тога што ово тржиште подлеже претходној регулацији, већ из разлога што се између малопродајног и велепродајног тржишта широкопојасног приступа интернету јавља међусобна зависност која се огледа у томе да тражња за услугама на велепродајном тржишту произлази из тражње на тржишту малопродаје;
- у односу на претходни Извештај, смањено се број регистрованих оператора за пружање интернет услуге на малопродајном нивоу са 232 на 212;
- посматрајући степен заступљености прикључака по различитим технологијама, ADSL технологија и даље представља доминантан начин широкопојасног приступа интернету у малопродаји, с тим да је удео ове технологије у односу на претходни Извештај смањен са 51% на 45%;
- удео прикључака преко кабловског модема, као првог следећег и најзначајнијег конкурента у малопродаји, посматрано у односу на претходни Извештај, порастао је са 23% на 30% ;
- укупно тржиште (мерено бројем корисника) порасло је за 207.578 корисника, односно за 15%,
- број корисника ADSL приступа интернету порастао је за 64.284, односно 10%, док је број корисника интернета преко кабловска мреже повећан за 144.687 корисника или 44%.

На основу наведеног, може се закључити да је у периоду између две анализе укупно тржиште малопродаје интернета расло брже од тржишта ADSL корисника, као и да услуга ADSL приступа интернету трпи, односно трпеће конкурентски притисак, и то првенствено од кабловских оператора, а убудуће и од оператора који приступ интернету омогућавају путем оптичких каблова. Претходно изнето засновано је на подацима о динамичном расту корисника који се опредељују да интернет прибаве преко кабловских оператора, као и подацима о корисницима који услугу прибављају коришћењем оптичких каблова.

Међутим, истовремено се може закључити да је тражња за ADSL услугом на нивоу малопродаје и даље таква да захтева анализу велепродајног тржишта широкопојасног приступа, нарочито имајући у виду њихову претходно поменућу условљеност. При томе, удео Телеком Србија а.д. у укупном броју ADSL претплатника на малопродајном тржишту интернета у 2015. години износио је 85%, док је, према податку из Извештаја из октобра 2012. године, овај удео износио 78,23%.

У погледу карактеристика велепродајног тржишта широкопојасног приступа интернету, поређењем налаза из претходног Извештаја из октобра 2012. године и Извештаја који је у поступку јавне расправе, Комисија је утврдила разлику у погледу закључака везаних за постојање потенцијале конкуренције, која, према претходном Извештају, није постојала, док према тренутном Извештају постоји, али је још увек слабо изражена.

Комисија позитивно оцењује анализу услуге *naked DSL* која је први пут обухваћена Извештајем о анализи Тржишта 5. Агенција је анализу предметне услуге образложила чињеницом да је одређени број оператора достављао захтеве Агенцији да наложи Телеком Србија а.д. да у Стандардну понуду уврсти и услугу *naked DSL*, како би корисници који користе ЈДФФ услугу од Телеком Србија а.д. могли да пренесу број у мрежу другог оператора, а да при томе не остану без услуге широкопојасног приступа интернету преко DSL технологије коју пружа Телеком Србија а.д. У Извештају се наводи да се непостојање велепродајне услуге *naked DSL* одражава и на кориснике који немају потребу за фиксним телефонским прикључком, задовољни су терестријалном телевизијом, а желе да имају широкопојасни приступ интернету који пружа Телеком Србија а.д.

Агенција је након анализе прикупљених података дошла до закључка да ни у једној земљи у којој услуга *naked DSL* није уведена, проблем преноса броја није решаван увођењем ове услуге, те извела закључак да услуга *naked DSL* доводи до повећања цене широкопојасног прикључка на велепродајном

нивоу, јер се уводи накнада за тзв. „дигитални приступ“, а што утиче на повећање цена широкопојасног приступа интернету на малопродајном нивоу. У Извештају о анализи Тржишта 5 наведено је и да, у последње време, пакети постају доминантни вид продаје малопродајних услуга, што говори у прилог томе да корисници немају интерес да купују појединачне малопродајне услуге.

У вези са наводима из Извештаја о анализи Тржишта 5 који се односе на анализу услуге *naked DSL*, сугестија Комисије је да се исти додатно образложе у смислу констатације о техничкој могућности за увођење предметне услуге на целокупној територији Републике Србије, нарочито ако извесна ограничења за то постоје. Такође, а имајући у виду постојање заинтересованости оператора за увођење ове услуге на veleпродајном нивоу, према оцени Комисије, Извештај би требало да садржи детаљније образложење карактера тражње за овом услугом, у сврху оцене профитабилности и исплативости за њено увођење.

Комисија нарочито корисним оцењује закључак Агенције везан за VDSL технологију о обавези Телеком Србија а.д, који својим корисницима у малопродају пружа ову услугу приступа интернету, да недискриминаторски поступа према операторима, односно да услуге из стандардне понуде пружа свим операторима корисницима који користе или намеравају да користе ове услуге под једнаким условима као и за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера.

У делу који се тиче анализе релевантног тржишта констатовано је да је однос броја прикључака који Телеком Србија а.д. нуди сопственој малопродаји (77%), у односу на прикључке другим операторима (23%), у периоду 2013.-2015. године константан, а непромењен је и удео Телеком Србија а.д. на посматраном veleпродајном тржишту широкопојасног приступа и износи 100%. Након анализе и осталих критеријума за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге, утврђено је да Телеком Србија а.д. представља оператора са значајном тржишном снагом на тржишту veleпродаје широкопојасног приступа интернету.

На основу свега изнетог, оцена Комисије је да је Извештај о анализи Тржишта 5 заснован на принципима који су у складу са прописима који регулишу заштиту конкуренције, с тим да Комисија понавља генералну сугестију да се у Извештајима о анализи тржишта која подлежу претходној регулацији изврши компарација са претходним извештајним периодом, као и мишљење да је потребно додатно образложити наводе који се тичу услуге *naked DSL*.

Не доводећи у питање претходно изнето мишљење, Комисија напомиње да задржава право да у конкретним поступцима које води у оквиру својих надлежности, у складу са прописима којима се уређује заштита конкуренције, изведе и евентуално другачије закључке у односу на оне наведене у Анализи, а нарочито у погледу утврђивања релевантног тржишта, било у производној, било у географској димензији, при чему је могуће да се конкретна дефиниција не подудара у свему са дефиницијом усвојеном за потребе Анализе.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
др Милош Брдовчић

